

Statsrevisorernes Sekretariat
Christiansborg
1240 København K

Beskæftigelsesministeren
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 01
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

23. september 2009

J.nr. 2009-0004084

Redegørelse for foranstaltninger og overvejelser i anledning af Statsrevisorernes beretning nr. 12/2008 om kommunernes beskæftigelsesindsats over for kontanthjælpsmodtagere

Statsrevisoratet har i brev af 29. maj 2009 anmodet om en redegørelse for de foranstaltninger og overvejelser beretningen har givet anledning til. Redegørelsen vil forholde sig til såvel beretningens indhold og konklusioner som til statsrevisorernes bemærkninger.

Statsrevisorerne kritiserer i beretningen, at jobcentre ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at kontanthjælpsmodtagerne får og deltager i den beskæftigelsesindsats, som de har ret og pligt til ifølge loven.

Statsrevisorerne vurderer endvidere, at

- Det er utilfredsstillende, at nogle kommuner i strid med reglerne hjemtager statsrefusion for kontanthjælpsmodtagere, der ikke er rettidigt aktiveret.
- Det er kritisabelt, at der er stor forskel i jobcentrenes vurdering af, om arbejdsmarkedsparete kontanthjælpsmodtagere står til rådighed for arbejdsmarkedet, herunder stor spredning i anvendelsen af sanktioner.
- Beskæftigelsesministeriet mere aktivt bør søge at nyttiggøre de oplysninger, man har om kommunernes beskæftigelsesindsats over for kontanthjælpsmodtagere.
- Der er behov for at forenkle det komplicerede regelsæt på området.

Det fremgår endvidere af beretningen, at det er vurderingen, at det særlige lovbestemte tilsyn ikke dækker helt centrale og problemfyldte dele af indsatsen, fx aktiveringstilbud og jobsøgning.

Generelle bemærkninger

Rigsrevisionen har udarbejdet en omfattende beretning. Undersøgelsen viser på linje med vores egne løbende målinger i Beskæftigelsesministeriet, at der endnu er jobcentre, som ikke sikrer, at kontanthjælpsmodtagerne modtager den aktive indsats, som de har krav på. Det er naturligvis ikke tilfredsstillende. Alle borgere, og

det gælder ikke mindst dem, der har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, skal have en hyppig og aktiv hjælp af jobcentrene.

For at understøtte arbejdet med den aktive beskæftigelsesindsats i kommunerne lancerede jeg umiddelbart efter offentliggørelsen af beretningen en handlingsplan. Handlingsplanen indeholder seks punkter, der skal understøtte den allerede igangværende særlige indsats, der skal sikre en aktiv indsats til tiden. Derudover skal den adressere problemet vedrørende ukorrekt kontering af kontanthjælp, som Rigsrevisionen har gjort opmærksom på. Punkterne i handlingsplanen er:

1. Kraftig indskærpelse over for landets borgmestre om at rette op hurtigst muligt på ukorrekt kontering af kontanthjælpsudgifter
2. Kommunal fokusrevision af den aktive beskæftigelsesindsats
3. Task force til effektivisering af arbejdsgange i jobcentrene
4. Intensiv formidling af best practice på tværs af jobcentrene
5. Målbretning og intensivering af visitationstilsynet
6. Bemyndigelse til beskæftigelsesministeren til at fastsætte nærmere retningslinjer om de kommunale revisorers tilsyn på beskæftigelsesområdet

Det er min overbevisning, at initiativerne i handlingsplanen bidrager til at forbedre arbejdet i kommunerne med den aktive beskæftigelsesindsats.

Beskæftigelsesministeriet følger løbende, hvordan initiativerne fra handlingsplanen slår igennem. Det foregår bl.a. via portalen Jobindsats.dk, der er et unikt overvåningssystem, som gør det muligt på månedsbasis at følge udviklingen i målingerne for, hvor vidt beskæftigelsesindsatsen gives til tiden. Målingerne er offentlige, og der stilles således aktuel ledelsesinformation om beskæftigelsesindsatsen til rådighed for alle jobcentre og kommuner.

Herudover har ministeriet to særlige tilsyn - visitationstilsynet og rådighedstilsynet – der via stikprøveundersøgelser af godt 4.000 konkrete sager årligt bidrager til at give ministeriet en god indsigt i kommunernes håndtering af beskæftigelsesindsatsen og i kvaliteten heraf.

Vi følger således udviklingen i kommunernes beskæftigelsesindsats, og vil være klar til at tage yderligere initiativer, hvis det viser sig nødvendigt for at sikre, at alle ledige får den aktive indsats, de har ret og pligt til.

Jeg vil i det følgende forholde mig til Statsrevisorernes bemærkninger punkt for punkt og relatere mine bemærkninger til initiativerne i min handlingsplan.

Jobcentrenes indsats overfor kontanthjælpsmodtagerne

Statsrevisorerne kritiserer i beretningen, at jobcentrene ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at kontanthjælpsmodtagerne får og deltager i den beskæftigelsesindsats, som de har ret og pligt til ifølge loven. Undersøgelsen er på dette punkt på linje med Beskæftigelsesministeriets løbende målinger, og kommer ikke bag på mig. Vi har derfor igennem et stykke tid arbejdet målrettet på at rette op på problemerne.

Allerede i efteråret 2008 lancerede Beskæftigelsesministeriet en handlingsplan, med det særlige formål at sikre ledige kontant- og starthjælpsmodtagere en aktiv indsats til tiden. Handlingsplanen har medført, at Beskæftigelsesregionerne siden

efteråret 2008 har fulgt særligt intensivt op på den aktive indsats på deres løbende dialogmøder med jobcentrene. Langt de fleste af de jobcentre, der ikke i tilstrækkeligt omfang har formået at give kontanthjælpsmodtagere en aktiv indsats til tiden, har i løbet af foråret 2009 udarbejdet en jobcenterspecifik plan med fokus på, hvordan jobcentret genopretter indsatsen. De regionale beskæftigelsesråd inddrages løbende i den politiske dialog om indsats til tiden, med det formål at styrke de politiske signaler om indsatsens vigtighed.

Arbejdet med at forbedre den aktive indsats i kommunerne er begyndt at give resultater og jobcentrene melder om igangsatte initiativer, der forventes at give yderligere resultater i den nærmeste fremtid. Målingerne af indsats til tiden har udviklet sig på følgende vis:

- Andelen af jobsamtaler, der gives til tiden er steget til 84 pct. i 2. kvartal 2009 fra 75 pct. i 2. kvartal 2008.
- Andelen af første aktiveringstilbud, der gives til tiden er steget til 67 pct. i 2. kvartal 2009 fra 59 pct. i 2. kvartal 2008.
- Andelen af gentagne aktiveringstilbud, der gives til tiden er steget til 65 pct. i 2. kvartal 2009 fra 63 pct. i 2. kvartal 2008.

Disse forbedringer skal tillige ses i lyset af de seneste måneders stigende ledighed, som har øget aktivitetspresset på jobcentrene betydeligt. Eksempelvis er antallet af jobsamtaler, der gives til tiden, steget fra 61.000 i 2. kvartal 2008 til 80.000 i 2. kvartal 2009. Jobcentrene har på landsplan således øget antallet af samtaler til tiden med godt 30 pct.

Med lanceringen af min handlingsplan i maj 2009 er der kommet nye initiativer til, som skal understøtte det fortsatte arbejde med at sikre, at kontanthjælpsmodtagerne får og deltager i den beskæftigelsesindsats, som de har ret og pligt til ifølge loven:

Task force til effektivisering af arbejdsgange

Der er blevet oprettet en task force med eksterne eksperter i hver beskæftigelsesregion. Task forcen skal bidrage til at effektivisere jobcentrenes arbejdsgange i forbindelse med organiseringen af jobsamtaler og afgivelsen af aktive beskæftigelsestilbud til borgerne. Task forcen skal fokusere på organiseringen og styringen af det individuelle kontaktførelse, fritagelsespraksis for borgere fra tilbud, ledelsesmæssig fokus på en aktiv indsats til tiden, it-understøtning, datadisciplin og uddannelse af medarbejdere. Task forcen starter med at gennemgå de jobcentre, der har størst problemer i hver region.

Der er pr. dags dato indledt task force-projekter i 11 jobcentre.

Intensiv formidling af best practice på tværs af jobcentre

På tværs af landet er der jobcentre, der håndterer den aktive beskæftigelsesindsats godt. Beskæftigelsesregionerne vil nu tage yderligere initiativer til at formidle best practice. De gode jobcentre skal inspirere de mindre gode jobcentre.

Målretning og intensivering af visitationstilsynet

Det lovbestemte visitationstilsyn bliver målrettet de kommuner, der har særlige problemer med at afholde samtaler til tiden. Det betyder også, at de kommuner, der har tilfredsstillende resultater, slipper. De første ca. 1.000 sager er allerede udtrukket til det målrettede tilsyn.

Hjemtagelse af statsrefusion for kontanthjælpsmodtagere, der ikke er rettidigt aktiveret

Det er selvfølgelig helt uacceptabelt, at kommuner modtager refusion, hvis de ikke gennemfører den indsats, som de har pligt til. Det går ikke kun ud over statens penge. Det går også ud over de borgere, som ikke får de tilbud, som de har krav på. Vi har derfor indskærpet meget kraftigt overfor landets borgmestre, at det ikke er godt nok.

Allerede den 3. april i år sendte Arbejdsmarkedsstyrelsens direktør et brev til alle landets borgmestre om denne problemstilling. I brevet blev det indskærpet, ”...at kommunerne i henhold til lov om aktiv beskæftigelsesindsats kapitel 17, er forpligtet til at afholde jobsamtaler og påbegynde aktiveringstilbud inden for de i loven fastsatte frister”. Det blev endvidere i brevet indskærpet, ”...at kommunerne fremover i henhold til § 100, stk. 2, i lov om en aktiv socialpolitik og i overensstemmelse med god forvaltningsskik, på eget initiativ foretager kontering på en ikke-refusionsberettiget konto af den del af udgiften til kontanthjælp, der ikke er refusionsberettiget”.

Kommunal fokusrevision af den aktive beskæftigelsesindsats

Et af initiativerne i handlingsplanen er derudover, at Beskæftigelsesministeriet vil iværksætte en fokusrevision af refusionsområdet i regnskaberne for 2010, hvor de kommunale revisorer foretager en særlig stikprøvebaseret revision af den aktive beskæftigelsesindsats.

Fokusrevisionen skal undersøge, om kontering og hjemtagelse af refusion sker i overensstemmelse med reglerne, så kommunerne ikke modtager refusion for aktive tilbud til kontanthjælps- og starthjælpsmodtagere, som ikke er blevet givet.

Rådighedsvurderinger og sanktioner

Beskæftigelsesministeriet har allerede sat fokus på, at der er stor forskel i kommunernes rådighedsvurderinger, og at spredningen i brugen af sanktioner er stor kommunerne imellem. Fra den 1. januar i 2009 har kommunerne derfor skulle registrere og indberette hver gang en ledig udebliver fra samtaler eller aktiviteter, afviser et aktiveringstilbud, mangler at registrere oplysninger som jobsøgende og andre situationer, der rejser tvivl om en persons rådighed for arbejdsmarkedet. Kommunerne skal også registrere, hvilken konsekvens eller sanktion fx udeblivelse har for kontanthjælpsmodtageren.

De nye regler er indført for at skabe mere viden om jobcentrenes rådighedsvurderinger, så der kan ske en sammenligning mellem de enkelte kommuner. Oplysninger om kommunernes rådighedsvurderinger vil løbende blive offentliggjort på Arbejdsdirektoratets hjemmeside. På den måde får vi et bedre grundlag for at se forskelle i kommunernes administration af rådighedsområdet.

Jeg er helt enig med Rigsrevisionen i, at det skal undersøges nærmere, om nogle jobcentre foretager for få rådighedsvurderinger. Arbejdsdirektoratet er ved at undersøge, hvordan denne problemstilling kan indgå i det kommunale rådighedstilsyn.

Nyttiggørelse af oplysninger om kommunernes beskæftigelsesindsats over for kontanthjælpsmodtagere

Arbejdsdirektoratet fører lovpligtige visitationstilsyn og rådighedstilsyn med kommunernes administration af reglerne. Herudover fører ministeriet via Arbejdsmarkedsstyrelsen mere generelle tilsyn på området. Statsrevisorerne skriver, at Beskæftigelsesministeriet mere aktivt bør søge at nyttiggøre de oplysninger, man via tilsyn og overvågning har om kommunernes beskæftigelsesindsats over for kontanthjælpsmodtagere.

Det har altid været et klart mål for Beskæftigelsesministeriet, at resultaterne af vores tilsyn og overvågning skal nyttiggøres.

For det første arbejdes der meget bevidst med at stille data til rådighed. Dels på nettet, dels via skriftlige rapporter. Målet er, at alle aktører på området skal kunne drage nytte af de mange oplysninger, og at man skal kunne benchmarke resultaterne fra et område med resultaterne fra et andet.

For det andet gøres der en stor indsats for at sikre, at de mange resultater samles og bearbejdes, så de kan indgå konstruktivt i beskæftigelsesregionernes løbende dialog med jobcentrene.

Herudover indgår resultaterne fra tilsyn og overvågning ved udformning af ny lovgivning og regler i øvrigt. Fx har erfaringerne fra det kommunale rådigheds- og visitationstilsyn været inddraget i forbindelse med den afbureaukratisering af sanktionsreglerne for kontant- og starthjælpsmodtagere, der er beskrevet nærmere i næste afsnit.

I forbindelse med intensivering af visitationstilsynet udvælges de jobcentre, der skal omfattes af tilsynet, nu i samarbejde med Beskæftigelsesregionerne. Herved nyttiggøres Beskæftigelsesregionernes viden om kommunernes indsats i tilsynet.

Derudover er et af mine initiativer i handlingsplanen, som nævnt, at udsprede best practice fra de jobcentre, der håndterer den aktive beskæftigelsesindsats godt. På tværs af landet skal de gode jobcentre således inspirere de mindre gode jobcentre. Det kan bl.a. dreje sig om at sprede gode ideer til metoder og processer, som har givet resultater i nogle jobcentres beskæftigelsesindsats.

Forenkling af komplicerede regelsæt på beskæftigelsesområdet

Jeg er enig i, at regelsættene på beskæftigelsesområdet er komplicerede og også enig i, at der er behov for forenkling. Derfor iværksatte regeringen allerede i begyndelsen af 2007 et projekt med det formål at forenkle reglerne og mindske bureaukratiet på beskæftigelsesområdet. Projektet – kaldet ”Afbureaukratiseringsprojektet” – tog udgangspunkt i forslag fra medarbejdere og ledere i jobcentrene. Medarbejdere og ledere i alle jobcentrene fik mulighed for at komme med forslag til forenklinger af regler og procedurer, og der blev arbejdet med forslagene på konferencer og i workshops. Resultatet var i alt 169 forslag. Knap halvdelen af for-

slagene kunne gennemføres administrativt, og langt størstedelen af disse forslag er gennemført. Desuden var der en lang række forslag, som jobcentrene selv kunne gennemføre, da de handler om sagsge, der kan ændres lokalt.

Endelig var der forslag, der krævede lovændringer, og der blev udvalgt 4 områder, hvor der var et særligt stort forenklingspotentiale: Ungereglerne, sanktionsområdet, sygeopfølgingsområdet og jobcentrenes modtagelse af borgere.

På disse områder har konsulentfirmaet Deloitte gennemført analyser og workshops med jobcentre mv. for at klarlægge forenklingbehovene, og der blev for hvert af de 4 områder udarbejdet en rapport med en række forslag til forenklinger.

Forslag om afbureaukratisering på sygedagpengeområdet indgår i aftalen af 5. november 2008 om nedbringelse af sygefravær mellem regeringen og partierne bag Jobplanen. Aftalen er udmøntet i et selvstændigt lovforslag om ændring af sygedagpengeloven m.fl. love. Lovforslaget blev vedtaget den 29. maj 2009 og forenklingerne træder i kraft mellem den 6. juli 2009 og den 4. januar 2010.

Den 24. februar 2009 blev der indgået en aftale mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og De Radikale om afbureaukratisering og forenkling af reglerne om aktivering af unge, sanktioner for kontant- og starthjælpsmodtagere og forenkling af sagsbehandlingen i forbindelse med jobcentrenes modtagelse af borgere. Aftalen blev udmøntet i et lovforslag om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.fl. love. Lovforslaget blev vedtaget 28. maj 2009 og forenklingerne er for størstedelen af områderne trådt i kraft den 1. august 2009.

Forenklingerne af sanktionsreglerne for kontant- og starthjælpsmodtagere træder dog først i kraft den 1. oktober 2009. De nye regler på dette område gennemfører generelt mange af de forslag, som jobcentrenes medarbejdere og ledere har foreslået. Jeg forventer derfor, at jobcentrenes administration af reglerne på dette område fremover bliver væsentligt enklere og dermed mere effektiv.

Som det fremgår, har regeringen haft stort fokus på behovet for forenklinger af regelsættene på området, og dette fokus vil helt klart blive fastholdt også i fremtiden.

De særlige lovbestemte tilsyn

De særlige statslige tilsyn er oprettet på områder, hvor det politisk er besluttet, at det er særligt vigtigt at føre statslige tilsyn med indsatsen. Tilsynene – som er rådgivnings- og visitationstilsynene - blev indført som led i den brede politiske aftale om Flere i Arbejde fra 2002.

Jeg er ikke enig i, at der er behov for flere særlige lovbestemte tilsyn. Vi må jo ikke glemme, at beskæftigelsesindsatsen i kommunerne er undergivet de generelle kommunale tilsyn, der varetages af den kommunale revision.

Kommunernes beskæftigelsesindsats er omfattet af det kommunale selvstyre. Ansvar for, at lovgivningen bliver overholdt, er i første omgang kommunalbestyrelsens. Alle områder med statsrefusion bliver kontrolleret af den kommunale revision, og finder revisorerne fejl af refusionsmæssig betydning, skal der ske berigtigelse, jf. de regler der er fastsat herom i bekendtgørelse nr. 1246 af 15. december 2008 om statsrefusion og tilskud, samt regnskabsaflæggelse og revision på bl.a. Beskæf-

tigelsesministeriets område. Og med hensyn til lovligheden af den kommunale forvaltning har vi kommunaltilsynet, jf. den kommunale styrelseslov.

Da hovedansvaret for tilsynet med kommunerne er placeret hos den kommunale revision, er det naturligvis vigtigt, at Beskæftigelsesministeriet nøje følger resultaterne fra revisorernes gennemgang. Derfor skal de kommunale revisorer i form af revisionsberetninger sende resultaterne fra deres revisionsgennemgange til Beskæftigelsesministeriet. Alt efter indholdet i disse revisionsberetninger følger ministeriet op overfor de enkelte kommuner.

Jeg har som led i min handlingsplan besluttet at fremsætte lovforslag med henblik på at sikre en generel bemyndigelse til at fastsætte nærmere retningslinier om de kommunale revisorers tilsyn på beskæftigelsesområdet. Det betyder, at der efter behov vil være mulighed for at iværksætte yderligere målrettede tilsynsaktiviteter. Det kan fx være nærmere retningslinier om de kommunale revisorers finansielle tilsyn, herunder undersøgelsestema, stikprøvestørrelse, berigtigelse og hvilke kommuner, der skal føres mere intensivt tilsyn med. Herved vil jeg hurtigt kunne gennemføre yderligere stramninger via de kommunale revisorer, hvis kommunerne ikke retter op på problemerne.

Kommunernes administration af 300-timers reglen

Som led i undersøgelsen af jobcentrenes beskæftigelsesindsats overfor kontanthjælpsmodtagere undersøgte Rigsrevisionen særskilt kommunernes administration af 300-timers reglen.

Jeg finder det meget tilfredsstillende, at Rigsrevisionens undersøgelse viser, at kommunerne administrerer 300-timers reglen tilfredsstillende, og at der er fokus på kvalitetskontrol af de afgørelser om bortfald af hjælpen, som træffes.

Beskæftigelsesministeriet vil naturligvis fortsat følge administrationen af 300/450-timers reglen nøje.

Afsluttende bemærkninger

Ovenfor er beskrevet de initiativer, som Statsrevisorernes bemærkninger og Rigsrevisionens beretning har givet anledning til. Det er min bestemte opfattelse, at der hermed er taget initiativer, der vil skabe forbedringer i kommunernes administration af beskæftigelsesindsatsen.

Et eksemplar af denne redegørelse er sendt til Rigsrevisionen, Landgreven 4, Postboks 9009, 1022 København K.

Venlig hilsen

Inger Støjberg